

ЗАТВЕРДЖЕНО
Рішення Ради Оператора
системи електронних платежів
Національного банку України,
протокол від 27 березня 2024 року № 21

**Система електронних платежів Національного банку України
(версія СЕП-4.1)
Загальні правила реалізації стандарту
ISO 20022, спільні для всіх інструментів**

**Частина 4. Обслуговування небанківських надавачів платіжних
послуг у СЕП
Додаток. Застосування до миттєвого переказу СЕП**

Версія 1.0

на 7 аркушах

2024

ДОКУМЕНТ СЕД НБУ АСКОД
Підписувач Шабан Олексій Володимирович
Сертифікат 36186A0FEAAD76B204000000150F0000F08C0000
Дійсний до: 31.07.2025 10:20:41

Національний банк України

B/57-0001/39968
від 02.04.2024 19:27

ІСТОРИЯ ЗМІН

Дата	Версія	Опис
03.2024	1.0	

СКЛАЛИ

Назва підрозділу	ПІБ
Департамент інформаційних технологій Управління розроблення банківських інформаційних систем	Михайлова В.В

УЗГОДЖЕНО

Назва підрозділу	Посада	ПІБ
Департамент інформаційних технологій	Директор	Нагорнюк В.В.

Зміст

1.	Загальні відомості	3
1.1.	Стосовні документи	3
2.	Загальні умови виконання миттєвого переказу СЕП небанківськими надавачами платіжних послуг	3
3.	Облік МП СЕП в системі автоматизації ННПП.....	4
3.1.	Рахунки користувачів	4
3.2.	«Дзеркало» рахунку	4
4.	ННПП як учасник СЕП.....	4
5.	ННПП, який не є учасником СЕП	5
5.1.	Технологія виконання МП СЕП	5
5.2.	Облік МП СЕП, виконаних ННПП, на Розрахунковому Рахунку в обслуговуючому банку	6
6.	Обмеження роботи ННПП	6
6.1.	ASPSP – учасник СЕП	6
6.2.	ASPSP, що не є учасником СЕП	6

1. Загальні відомості

Даний документ визначає особливості обслуговування в СЕП небанківських установ – надавачів платіжних послуг (далі – ННПП) при виконанні миттєвого переказу СЕП (далі – МП СЕП).

1.1. Стосовні документи

Загальні принципи обліку обслуговування ННПП в СЕП наведені в документі «Загальні правила реалізації стандарту ISO 20022, спільні для всіх інструментів. Частина 4. Обслуговування небанківських надавачів платіжних послуг у СЕП» (далі – «Обслуговування ННПП»), додатком до якого є даний документ.

Даний додаток описує відмінності в застосуванні зазначених принципів обслуговування ННПП в СЕП, пов'язані з реалізацією миттєвого переказу СЕП. Якщо відмінності не зазначено, то положення «Обслуговування ННПП» застосовні до виконання ННПП миттєвого переказу СЕП.

Зміст і порядок отримання учасниками СЕП довідника небанківських надавачів платіжних послуг, що можуть виконувати МП СЕП (далі – Довідник ASPSP-МП), визначено в документі "Специфікації ISO 20022. Administration Proprietary Message (на рівні ЦОСЕП - агент) admi.998 «Адміністративне технічне повідомлення». Отримання нормативно-довідкової інформації про учасників миттєвого переказу через СЕП».

2. Загальні умови виконання миттєвого переказу СЕП небанківськими надавачами платіжних послуг

1. Відповідно до двох схем обслуговування ННПП в СЕП, визначених документом «Обслуговування ННПП» (далі – «схеми взаємодії з СЕП»):

- ННПП, який є учасником СЕП, виконує МП СЕП з безпосередньою взаємодією з ЦОСЕП і розглядається як "учасник СЕП – інша установа";
- ННПП, який не є учасником СЕП (у документації СЕП – ASPSP), виконує МП СЕП через СЕП опосередковано, через обслуговуючий банк і через той самий Розрахунковий Рахунок в обслуговуючому банку, що й для СЕП (або його субрахунок).

2. Оскільки кінцевою метою впровадження МП СЕП є виконання миттєвого переказу СЕП всіма учасниками СЕП, то ННПП стратегічно повинен мати на меті забезпечити свою участь у виконанні МП СЕП незалежно від того, за якою зі схем взаємодії з СЕП він працює.

На першому етапі впровадження МП СЕП, поки участь у МП СЕП не є обов'язковою для всіх учасників СЕП, ННПП може вибирати термін підключення до МП СЕП на свій розсуд. Таким чином, у СЕП розглядаються дві модельні ситуації:

- ННПП виконує переказ через СЕП, але не виконує МП СЕП;
- ННПП виконує через СЕП усі види міжбанківських переказів, включаючи МП СЕП.

3. Необхідною умовою для підключення ННПП до функціоналу МП СЕП є доопрацювання ним свого програмно-технічного забезпечення і проведення тестування на стенді СЕП за програмою і методикою відповідно до модельної ситуації взаємодії з СЕП. Результати тестування мають продемонструвати, що реалізовані ННПП програмно-технічні рішення дають змогу виконувати миттєвий переказ СЕП у нормативно встановлений граничний час його виконання.

ДОКУМЕНТ СЕД НБУ АСКОД

Підписувач Шабан Олексій Володимирович
Сертифікат 36186A0FEAAD76B204000000150F0000F08C0000
Дійсний до: 31.07.2025 10:20:41

Національний банк України

B/57-0001/39968
від 02.04.2024 19:27

Якщо ННПП працює в СЕП через обслуговуючий банк, то зазначене тестування має бути проведене за участю ННПП і даного обслуговуючого банку.

4. ННПП має дотримуватись регламенту виконання МП СЕП.

Зокрема, відповідно до регламенту роботи СЕП 24/7, ННПП має забезпечити цілодобове отримання МП СЕП на адресу своїх користувачів та надання відповідей про можливість / неможливість їх зарахування на рахунки отримувачів.

3. Облік МП СЕП в системі автоматизації ННПП

3.1. Рахунки користувачів

ННПП може використовувати один і той самий платіжний рахунок певного користувача для виконання як кредитового переказу, так і миттєвого кредитового переказу. Вимог щодо запровадження додаткового рахунку для окремого обліку миттєвого переказу не висувається.

За бажання, ННПП може організувати за одним рахунком користувача окремий технологічний облік кредитових переказів і миттєвих переказів для аналітичних цілей, управлінської звітності тощо, але за умови, що в бухгалтерському обліку всі перекази відображатимуться на одному й тому самому рахунку.

3.2. «Дзеркало» рахунку

Як вже зазначалося в документі «Обслуговування ННПП», ННПП відкриває в своєму балансі "дзеркало" рахунку:

- у разі участі ННПП в СЕП – «дзеркало» рахунку учасника СЕП в НБУ;
- у разі роботи через обслуговуючий банк – «дзеркало» Розрахункового Рахунку (2654) ННПП у банківській установі.

Із запровадженням МП СЕП при веденні зазначеного «дзеркала» можливі два підходи.

1) Усі розрахунки СЕП мають обліковуватися на одному й тому самому аналітичному рахунку – «дзеркалі». Окремий облік кредитового переказу і миттєвого переказу СЕП організовується шляхом реалізації додаткових аналітичних механізмів за умови фактичного відображення переказів на одному й тому самому рахунку.

2) Учасник СЕП / ННПП відкриває на одному й тому самому балансовому рахунку, призначеному для «дзеркала», два аналітичних рахунки, один з яких є «дзеркалом» для відображення кредитового переказу та інструменту Forced Debit, другий – для відображення миттєвого переказу СЕП. Проте за такого підходу мають бути визначені додаткові правила, коли ці рахунки можуть розглядатися окремо, а коли (наприклад, під час надання звітності до Національного банку) слід розглядати їх сумарне значення як один цілісний рахунок.

⇒ Наразі опрацьовується питання щодо можливості застосування обох підходів на вибір ННПП – або щодо нормативного визначення допустимості тільки одного з них.

4. ННПП як учасник СЕП

ННПП, що є учасником СЕП, виконує МП СЕП на тих самих засадах, що й банківські установи – учасники СЕП, з дотриманням викладеного в документі «Обслуговування ННПП». Додаткових особливостей виконання МП СЕП для ННПП не передбачено.

ДОКУМЕНТ СЕД НБУ АСКОД

Підписувач Шабан Олексій Володимирович

Сертифікат 36186A0FEAAD76B204000000150F0000F08C0000

Дійсний до: 31.07.2025 10:20:41

Національний банк України

B/57-0001/39968

від 02.04.2024 19:27

5. ННПП, який не є учасником СЕП

5.1. Технологія виконання МП СЕП

1. ННПП, який виконує переказ в СЕП через обслуговуючий банк, виконує МП СЕП через цей самий обслуговуючий банк за умови, що обслуговуючий банк є учасником МП СЕП.

Таким чином, на першому етапі впровадження МП СЕП розглядаються варіанти:

Обслуговуючий банк	ННПП
Не бере участь в МП СЕП	Не може виконувати МП СЕП, не може бути включений в Довідник ASPSP-МП з підпорядкуванням даному обслуговуючому банку
Учасник МП СЕП	Бере участь в МП СЕП, включений в Довідник ASPSP-МП
Учасник МП СЕП	Не має бажання або не готовий брати участь в МП СЕП, відсутній в Довіднику ASPSP-МП

Після набуття чинності нормативно-правовими актами, що вимагатимуть від усіх учасників СЕП участі в МП СЕП:

- варіант «Обслуговуючий банк не бере участь в МП СЕП» не існуватиме;
- ННПП буде повинен виконувати МП СЕП хоча б через один обслуговуючий банк, отже, в Довіднику ASPSP-МП буде присутній щонайменше один запис про даного ННПП.

2. Обслуговуючий банк і ННПП спільно реалізують технологію обміну повідомленнями МП СЕП, яка дає змогу ННПП виконувати роль Агента платника і Агента отримувача з обміном повідомленнями на ланцюгу «ННПП – обслуговуючий банк – ЦОСЕП»:

- відповідно до документу «Система електронних платежів Національного банку України (версія СЕП-4.1). Функціональний опис. Реалізація миттєвого переказу»;
- з дотриманням граничного часу виконання МП СЕП;
- з дотриманням викладеного в документі «Обслуговування ННПП».

3. ННПП може виконувати МП СЕП, як і кредитовий переказ через СЕП, через кілька обслуговуючих банків (тоді для даного ННПП в Довіднику ASPSP-МП присутні кілька записів з кодом ID НБУ даного ННПП і різними кодами ID НБУ обслуговуючих банків).

У такому разі:

- ННПП зобов'язаний в режимі 24/7 підтримувати зв'язок з усіма обслуговуючими банками та на їхні запити (надходження до ННПП миттєвого переказу у відповідь) негайно відповідати щодо можливості зарахування цього миттєвого переказу СЕП на рахунок користувача;
- в Довіднику ASPSP-МП визначається, який з наявних обслуговуючих банків (Розрахункових Рахунків) є пріоритетним для надсилання на нього МП СЕП;
- інші учасники спрямовують МП СЕП тільки до тих обслуговуючих банків, що вказані для даного ННПП в Довіднику ASPSP-МП, і визначають, який із цих рахунків є пріоритетним для надсилання МП СЕП, за зазначеним флагом.

У загальному випадку ознака пріоритетності для кредитового переказу СЕП і для МП СЕП може не збігатися.

4. На першому етапі впровадження МП СЕП, коли в нормативній базі відсутня вимога до всіх учасників міжбанківського переказу брати участь в МП СЕП, ННПП не зобов'язаний виконувати МП СЕП через всі обслуговуючі банки, в яких у ньому відкрито рахунки.

5. Коли учасники МП СЕП здійснюють повернення, відкликання коштів за здійсненим миттєвим переказом СЕП, застосовують до нього інструмент Exceptions and Investigations, то

маршрут проходження цих повідомлень (вибір обслуговуючого банку та ланцюга посередників) має збігатися з маршрутом проходження самого миттєвого переказу СЕП.

5.2. Облік МП СЕП, виконаних ННПП, на Розрахунковому Рахунку в обслуговуючому банку

Із запровадженням МП СЕП при веденні Розрахункового Рахунку ННПП в обслуговуючому банку можливі два підходи.

1) Миттєвий переказ СЕП, виконаний користувачами ННПП, відображається на тому самому Розрахунковому Рахунку (2654) в обслуговуючому банку, що й інші види переказу користувачів ННПП через СЕП.

2) Обслуговуючий банк має відкрити новий окремий аналітичний рахунок для цього ННПП на тому самому балансовому рахунку 2654 для обліку миттєвого переказу, що здійснюють користувачі ННПП.

⇒ Наразі опрацьовується питання щодо можливості застосування обох підходів на вибір обслуговуючого банку – або щодо нормативного визначення допустимості тільки одного з них.

6. Обмеження роботи ННПП

Загальні засади обмежень роботи ННПП викладено в розділі «Обмеження роботи ASPSP» документу «Обслуговування ННПП».

Проте з урахуванням цільового призначення МП СЕП та вимог щодо цілодобової роботи МП СЕП номенклатура видів блокувань істотно скорочена порівняно з блокуваннями, визначеними для кредитового переказу, а саме, не вводяться види блокувань, що залежать від напрямку руху та категорій учасників (див. документ «Загальні правила реалізації стандарту ISO 20022, спільні для всіх інструментів. Частина 5. Обмеження на роботу учасників у СЕП. Додаток. Застосування до миттєвого переказу СЕП», далі – документ «Обмеження»).

Фактично причиною заборони виконання миттєвого переказу СЕП для ННПП можуть бути тільки обмеження щодо його діяльності, установлені відповідно до нормативно-правових актів.

6.1. ASPSP – учасник СЕП

До ASPSP, що є учасником СЕП, застосовуються такі самі обмеження, як і до банківської установи (див. документ «Обмеження»), крім зупинення власних видаткових операцій.

6.2. ASPSP, що не є учасником СЕП

Флаги блокування в Довіднику ASPSP-МП встановлюються, як і в Довіднику ASPSP, для пари «ННПП – його обслуговуючий банк». Таким чином, може бути заблоковане виконання МП СЕП через один з розрахункових рахунків ННПП, і це не впливатиме на виконання цим ННПП миттєвих переказів СЕП через інші розрахункові рахунки.

Набір можливих флагів блокування:

Початкові платежі:

Назва блокування	Сутність
"Дозволені всі"	відсутні обмеження

ДОКУМЕНТ СЕД НБУ АСКОД

Підписувач Шабан Олексій Володимирович

Сертифікат 36186A0FEAAD76B204000000150F0000F08C0000

Дійсний до: 31.07.2025 10:20:41

Національний банк України

В/57-0001/39968

від 02.04.2024 19:27

Назва блокування	Сутність
"Заборонені всі"	усі <i>pac.s.008</i> , які даний Обслуговуючий банк направляє до ЦОСЄП і які містять платежі від даного ННПП, відхиляються незалежно від їх змісту.

Платежі у відповідь:

Назва блокування	Сутність
"Дозволені всі"	відсутні обмеження
"Заборонені всі"	усі <i>pac.s.008</i> , які інші учасники МП СЄП направляють на адресу даного ННПП через даний Обслуговуючий банк, відхиляються незалежно від їх змісту

Ці обмеження не впливають на *pac.s.028* і на *pac.s.002* МП СЄП, які стосуються платежів ННПП і які Обслуговуючий банк направляє до ЦОСЄП.

